

Anyám akkor is sírt, amikor bevonultam és akkor is, amikor hazaszöktem

(Írásukat a 3. oldalon olvashatják)

Mit akarnak még?

Megjelenhet bármilyen könyv- és lap, a lapokban bármilyen cikk, a vitákban és gyűléseken elhangozhatik akármilyen — mit akarnak még? Itt van nekik a többpártrendszer, megkapták Nagy Imre rehabilitációját, ünneplhetik '56 forradalmát — ez sem elég? Már az egész rendszert akarják a szemétdombra hajtani, már a szocializmusról hallani sem akarnak? — talán mégiscsak mérsékelhetnék magukat! El kell mindezt túrni?

Így lázadoznak a derék jó elvtársak, így méltatlankodnak „negyven év vívmányait” marasztalva és védelmezve, így ösztökélik magukat tömörülésre és szervezkedésre az „elpimaszkodott” ellenzékkel szemben, a „burzsoá restauráció” erői ellen.

Ribánszky Róbert, Kádár volt titkára, aki a Hazafias Népfrent központjában titkárként alkalmatlankodott hosszú időn át, most egyik prototípusa a lázongó elvtársaknak. Agitál, mozgósít, és hogy mi mindent csinál még, azt talán csak valami (elvetélt) szélsőbal puccskísérsélet kapcsán fogjuk majd megtudni. Nincs egyedül.

De nemcsak a szélsőbal utósztaínistái elégedetlenek. Másképpen ugyan, de intelmeket hangoztat az ellenzékkel szemben még olyan reformpolitikus is, mint Nyers Rezső. Az Új Márciusi Front június 10-i közgyűlésén arra hívta fel az „alternatívokat”, hogy mutassanak nagyobb kérésre a kiegyezésre. Sokan mányabb reformok barátai, a demokrácia hívei — ugyanerre buzdítanak, egyre csak a türelmetlenségtől óvnak.

Valóban annyira türelmetlenek vagyunk? Csakugyan nem ismer mértéket az ellenzék? Igazán a radikális demokráta felől fenyegeti vesztély a társadalom stabilitását?

Gondoljuk már meg: negyven évig tilt a nyakunkon, a szájunkon a rezsím, amelyet nem a nép választott magának, amelyet idegen hatalom erőltetett ránk. És ezt a rezsímet nemcsak túrnunk kellett, de naponta magasztalunk is. Ez a rendszer nemcsak a vagyunkat csapolta meg, nemcsak a javainkat dézsmálta és herdálta, de agyunkat, lelkünket facsarta. Ez a rezsím gyilkolt és börtönbe csukott bennünket, de elvárta, tegyünk úgy, mintha simogatna.

A lehető legnagyobb mértékletességet tanúsítjuk pusztán azzal is, ha még elűrjük a kommunista rezsím maradványainak és képviselőinek a jelenlétét. Mert a természetes az lenne, ha — nemcsak indulatainknak, de lelkiismeretünknek és legjobb tudásunknak engedelmessé — azonnal és maradéktalanul a pokolra zavarnánk valamennyit.

Nem tehetjük, nem tesszük. Naponta kompromisszumokat kötünk, és így cselekszik az Ellenzéki Kerekasztal is. Lássuk ennek két legutóbbi példáját.

Az ellenzék hozzájárult, hogy a kormányfő és az Országgyűlés elnöke hivatalos minőségben, küldöttség élén vegyen részt Nagy Imre és kivégzett társai gyásznapján. Ki kinek tett engedményt ennek kapcsán? A kormányzat, mely korábbi álláspontját felülvizsgálva, rehabilitálta Kádár áldozatait és népfelkelésnek ismerte el a forradalmat? Vagy a mélyen megbántott társadalom, amely a kiengesztelés jeleként fogadta a kormányzat e gesztusait, noha tudja,

hogy még mindig nem az egész kormány, nem az egész országgyűlés, főképpen pedig nem a mindkettőt hatalmában tartó kommunista pártvezetés egésze változtatott a felfogásán? Az ellenzék részéről, a kádári megtorlások során meggyötörtek részéről, a legnagyobb mérséklet és önuralom jele, hogy elfogadják olyan politikusok jelenlétét a temetésen, akik — legyenek bár egyénileg akármilyen jószándékúak és személyük szerint vétkesek a kivégzésekben — mégiscsak egy olyan párt vezetői közé tartoznak, amely testületileg mindmáig nem ismerte el bűneit azok teljes nagyságában, és nem tartott bűnbánatot a nemzet színe előtt.

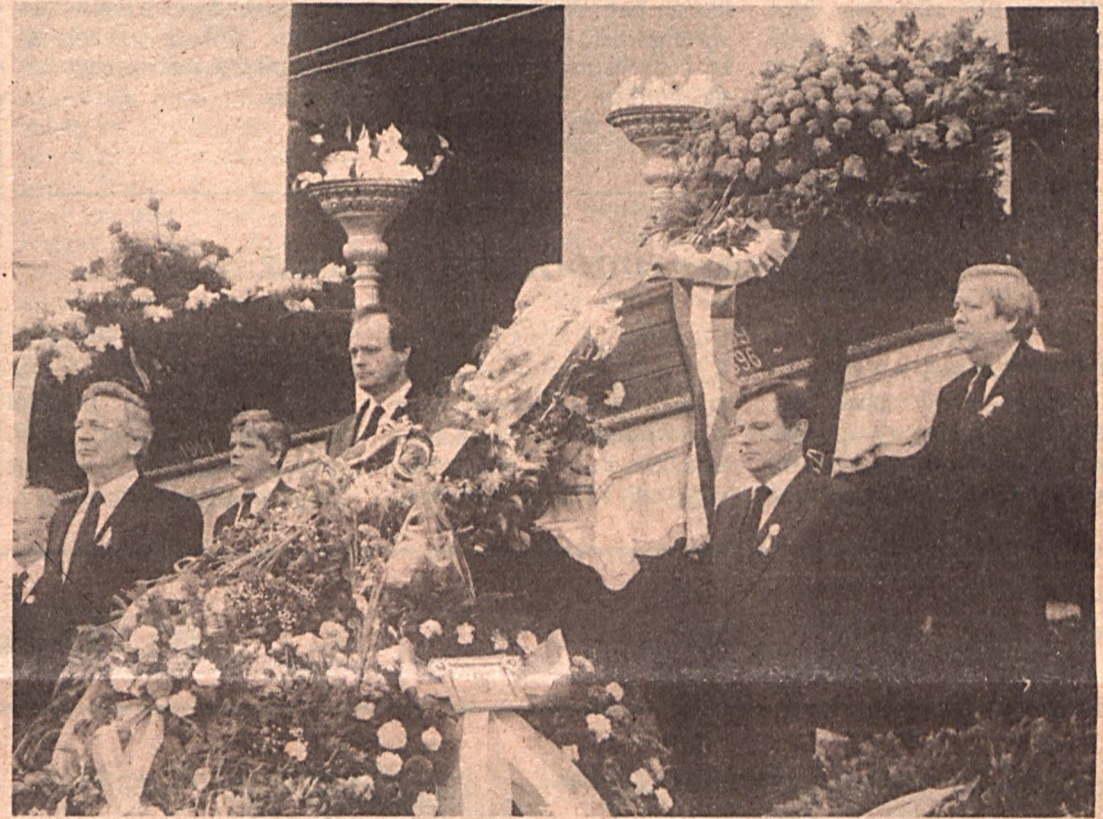
Az ellenzék szinte mértéken felüli megegyezési készségének másik jele az, hogy beleegyezett a kommunista párt szövetséges szervezeteinek és kreatúráinak részvételébe a választások előkészítését célzó tárgyalásokon. Ki kinek tett engedményt ennek kapcsán? A kommunista párt, mely teljes csődjében és elszigeteltségében csak a bajokat meghatványozó újsztálinista terror vagy a kiegyezés közt választhat, vagy pedig az ellenzék, mely tudja, hogy az idő neki dolgozik? A tárgyalások megindításával a rezsím nem kegyet gyakorolt, hanem az egyetlen reális lehetőséggel élt. Ő van szorongatott helyzetben, és ha az ellenzék elfogadta a kommunista párt csallósainak megjelenését a tárgyalóasztalnál, akkor ezt nem azért, nem annak jeleként tette, mintha elismerné függetlenségüket, vagy a társadalmat reprezentáló mivoltukat, hanem csakis az ország érdekében. Mert a tárgyalások további halogatása — bármennyire használna is az ellenzéknek — ártana az országnak.

Mindezzel, természetesen nem azt akarom állítani, hogy a kormányzat, a pártvezetés nem tett engedményeket és hogy ezeket nem kell tudomásul venni. Csupán azt kívánom érzékeltetni, hogy tudatában vagyunk: az ilyen engedményekkel csak visszatérítünk annak egy részét, amit elbitorolt tőlünk. És ha ettől nem vagyunk könnyekig meghatva, az még nem a türelmetlenség vagy a mértéket nem ismerő hatalomvágy jele. Annál inkább lehet a társadalom türelmét főlélegesen próbára tevő szűkkeblűség jelének tekinteni azt a módot, ahogyan a hatalom a maga engedményeit apródonként, fogcsikorgatva, társadalmi nyomásra végül megadja.

Az útleveletörvényt az utóbbi években háromszor-négyszer is módosították, de csak a legutolsó változtatással érkezünk el oda, ami természetes minden demokratikus jogállamban: az állampolgár tetszése és pénze szerint utazhat. A cenzúra megszüntetéséről, a könyvkiadás szabadabbá tételéről is sok szó esett évek óta, de csak most júniusban jutottunk el ahhoz, ami magától értetődő minden demokratikus jogállamban: a könyvek kiadásához nem kell hatósági engedély.

Mit akarnak még? — kérdezik a jogfosztás és gyámkodás bukott rendjének támaszai és apostolai. Mit akarunk még? Északadást-földindulást nem, ezért kompromisszumokra hajlandók vagyunk. De a jussunkat akarjuk, egy darabkájáról sem mondunk le. Polgári tulajdonra és szabad kezdeményezésekre épülő demokratikus jogállamot akarunk.

Gadó György

A nemzeti gyász napján

A nemzeti gyász és a megemlékezés napján, június 16-án, pénteken Nagy Imre és más mártírtársai, valamint az 1956-ot követő megtorlás áldozataira emlékezett az ország.

Budapesten, a Hősök terén, a gyász fekete és fehér színeinek drapériájával bevont Múcsarnok lépcsőjén ravatalozták fel a Nagy Imre és mártírtársai, Gimes Miklós, Losonczy Géza, Maléter Pál és Szilágyi József földi maradványait magukba foglaló koporsókat, valamint egy hatodik, üres koporsót, az ismeretlen forradalmárért. A fölöttük kifeszített lyukas drapéria azt a nemzeti lobogót jelképezte, amelyből 1956-ban a szovjet mintára készült állami címert kivágták.

A koporsókat hajnali négy órakor ravatalozták fel a Múcsarnoknál. A kegyeleti aktus díszletét Bachmann Gábor és ifj. Rajk László tervezték. A reggeli órákban vették át a gyászszertartás színhelyét a rendre vigyázó Magyar Demokrata Fórum rendezői.

A gyászszertartás pontban 9 órakor kezdődött el. Először a főváros, az ország, valamint a világ minden részéről érkezett emberek tömegei rótták le tisz-

teletüket a koporsók előtt, elhelyezve a kegyelet, a megemlékezés koszorúit és virágait.

A gyászszertartás megkezdése után egy órával, 10 órakor Sinkovits Imre Kossuth-díjas színművész lépett a ravatalozó előtt felállított mikrofonhoz, hogy felolvassa a hozzátartozók, a Történelmi Igazságtétel Bizottsága, a Politikai Foglyok Szövetsége, valamint már ellenzéki és alternatív szervezetek nyilatkozatát.

A magyar nemzethez szóló felhívás hangsúlyozza, hogy 1989. június 16-a a nemzeti gyász és megemlékezés napja, amelyen Nagy Imrén és mártírtársain kívül kegyelettel adózik az ország mindazok emléke előtt, akik 1956-ban életüket áldozták: a harcokban elesettek, a statáriális eljárás áldozatai, a halálra ítélték és kivégzettek előtt. Utal arra, hogy a Budapest és vidéken a temetők elhanyagolt részein és árkaiban, jeltelenül elhantoltak hozzátartozói több mint három évtizeden át hiába követelték a sírok megjelölését, a hamvak kiadását, emberhez méltó eltemetésük lehetővé tételét. Most a rendszer mély válsága és részleges átalakulása, valamennyi ellenzéki erő nyomtaté-

kos követelése és a nemzetközi nyomás hatására a hatóságok elvégezték az öt kivégzett vezető holttestének exhumálását és azonosítását, nyilvánosságra hozták a többi kivégzett névsorát, s ígéretet tettek arra, hogy a közeljövőben hozzátartozóik őket is azonosíthatják, s méltóan eltemethetik. Amíg erre sor kerül, emléküket üres koporsó jelzi, amelyet ugyancsak a 301-es parcellában hatolnak el.

Az üzenet rögzíti, hogy harangzúgás adja hírül ország- és világszerte a gyászszertartás kezdetét. Felhív arra, hogy álljon meg ekkor minden városban és faluban a közlekedés, szólaljanak meg az autódudák, a gyárak kürtjei, s ki-ki ott, ahol van, némán emlékezzen a mártírokra. Utal arra is, hogy a temetés során elhangzik az 1956-os kivégzettek névsora, s egy-egy égő fáklya kioltása jelképezi a többnyire fiatalon kioltott életet. Egyben arra szólít mindenkit: tartsa tiszteltben a hozzátartozók kéréseit és a temetés zárt körű rendjét; a következő napon módja lesz egy-egy szál virágot vagy méceszt elhelyezni a síroknál.

folytatjuk a 8. oldalon

Visszaszöktem a háborúba (I.)

Mi történt a kivégzettekkel?

— Ott a kerítés mögött naponta három-négy embert végeztek ki negyvennégyben. A fiam boltjából nagyon jól látszanak azok a pinceablakok, amik mögött vártuk a sorsunkat. Voltunk vagy ötvenen. Szalmát terítettek a földre, az volt a fekhelyünk. Az egész szentség állandóan izgett-mozgott a sok tetűtől — mondja Czikk Sándor nyugdíjas erdész.

— Hogy került, akkor a szekszárdi kaszárnya pincéjébe?

— Annak sora van. Komáromban, a 2. önálló utászászlóalj katonája voltam. Negyvennégy novemberének egyik napján eltávoztam. Elindultam Esztergomba, ahhoz a lányhoz, akinek akkor udvaroltam. Olyan menyasszonyom féle volt már. Főlkapaszkodtam egy német teherautóra, persze csak úgy kívül az oldalára. Egy eperfaág le is tépte a kenyérszakomat. A jó kis botrotvám is benne veszett. Esztergomban voltam egy napig, aztán vonatra ültem, de nem arra, amelyik Komáromba indult, hanem amelyik Bátaszékre ment. Mikor eljöttem Komáromból, még nem érett meg bennem teljesen az elhatározás, hogy lelépek, de mindenesetre a zsebembe tettem egy csomó aláírt, lebélyegzett eltávozási engedélyt. Hozzájuk tudtan jutni, mert írrok voltam. Ezekbe

csak a dátumot kellett beírni. Ültem elegánsan a vonaton, ha jöttek a tábori csendőrök, megmutattam nekik a papírt. Ha egy lejárt, kitöltöttem a másikat. Így érkeztem meg Bátaszékre. Apám Nagyrezétben volt erdész. Pörböly mellett. Mondom magamban valami firmájsszal meg kellene tudnom, mi a helyzet Rezétben? Eszembe jutott Monigli Lőrinc hentesmester, jó ismerős volt, mert apitól többször is vett vágóállatot. Tőle megtudtam, hogy mehetek Nagyrezétbe. Összehozott a Kalász nevű tanítóval, aki hadapród, vagy karpaszományos volt, már nem tudom. lejárt a bajai hídhöz, mert akkor még ezen az oldalon magyar alakulatok voltak. Elvitt Pörbölyig, onnan gyalog mentem haza. Nagyon szép volt tőle, persze nem tudta, hogy szőkevény vagyok. Azt hazudtam mindenhol, hogy Tiszasülynél szétverték az alakulatot, és onnan menekültem, most menendő vagyok vissza az alakulatomhoz. Akkor ez még eszem ágában se volt. Ezt meséltem el annak a német őrnagynak is, akit Nagyrezétben találtam. Hű, mondom, ennek be kell mutatkoznom, mert még valami bajt kever. Be is jelentkeztem nála.

Hanem szegény anyám! Örült, hogy megjöttem, de kétségbe is volt esve. Mi lesz velünk, ha elkapnak? A dezertort,

ha elfogták, a helyszínen kivégezheték. De nemcsak őt, hanem azt is, aki rejtegette, bujtatta. Hát ettől félt anyám. Nap-hosszat sírt, jajveszékelt. Itt lőnek agyon a szemem láttára, de megölhetik a testvéreid is — ötven voltunk —, meg apádat is, meg mindenkit. Félt szegény nagyon, de az az igazság, hogy félttem én is. Addi-addig sírdogált, míg fogtam magamat, elővettem az egyenruhát, felöltöttem és elindultam visszafelé.

*

Legelőször is valahogy papírt kell szereznem. Bátaszéken bementem a csendőrségre. Jeles tiszthelyettes úr nagyon rendes volt. Azt mondta, ő nem adhat papírt, viszont le kellene tartóztatnia. Menjek ki a vasútra, ott jelentkezsek az állomásparancsnoknál, aztán majd lesz valahogy. Kimentem. Közben mindig az járt az eszemben, ha elkapnak, nem tudom magamat igazolni, az útszélen lőnek agyon. Na, a vasúton se jártam jobban. Ott se kaptam papírt, hanem elküldtek a szekszárdi állomásparancsnokságra. Egy pocakos tiszt volt ott, az adott mellém egy tizedest. Őreg, mórági sváb volt, aki átkísért a laktanyába. Itt aztán kiderült a valódi tényállás. Huszonegy éves voltam, szinte gyerek. Addig kérdezték, amíg kifor-

gattak. Az igaz volt, hogy Tiszasülynél voltunk, de nem verték szét az alakulatot, mert nem bocsátkoztunk harcba az oroszokkal. Simán visszavonultunk. Az a mocskos írrok — állítólag decsi volt — még megjegyezte, milyen jó, hogy egyvel több koporsót rendelt, jut ennek a szemét hazaárulónak is. Mármost nekem. Nagyon mérges lettem. Mondtam is magamban, ha innen kikerülök, egyszer még megkereslek. A főhadnagy nagyon tisztességes, emberséges volt. Később, mikor megszabadultunk, le is barmolt, hogy lehettem olyan marha, hogy fölodom magamat, ha már egyszer sikerült megszöknöm. Akkor viszont mást nem tehetett. Beszólította a szuronyos őröket, azok meg lekísérték a pincébe.

Ott volt egy jánosalmi ember, aki kinézte, hogy a drótkerítés lyukas. Elhatározta, hogy megszökik. Mondom neki, pajtás, menj Nagyrezétbe. Apám ott erdész. Az majd átvisz téged a Dunán. Elmagyaráztam neki mindent töviről-hegyire, hogyan talál oda. Vidd el ezt a levelet is magaddal. Leírtam apinak, hogy milyen helyzetbe kerültem, és kértem, hogy csináljon valamit, de sürgősen, mert engemet itt kinyírják. Nem is az érdekelt engemet, hogy a szerencsétlen hol megy át a Dunán, hanem hogy én valahogy innen megszabaduljak.

Folytak a kihallgatások. A kaszárnyában Barsi főhadnagy végezte ezt. Róla már mondtam, hogy nagyon rendes volt. A laktanyából aztán a hadbírószághoz kísérték a szőkevényeket. Kísér engemet is a két szuronyos őr a Béla térre, a templom mögé, hát jön szembe Szörényi Béla bácsi, főtanácsos, apám főnöke. Biztos megkapta api azt a levelet, amit a jánosalmi emberrel küldtem, azért jön, gondoltam akkor, amit aztán később meg is tudtam. Odakiabálók a főtanácsos úrnak: „A Barsi főhadnagy úrral kell beszélni!” Az egyik őr erre úgy hátba vágott, hogy majdnem orraestem. Nekünk nem volt szabad senkivel se beszélünk.

Egyszer csak hirtelen megváltozott minden. Abbamaradtak a kihallgatások, a kivégzések. Csak később, amikor már újra Komáromban voltam, akkor tudtam meg, hogy Kiskőszegnél, Bata alatt, az oroszok átjöttek a Dunán, és sebesen nyomultak Szekszárd felé. Ezért aztán gyorsan szétzavarták a népet. Én is kaptam egy

nyíltparancsot, egy paksi öreggel voltam felírva rá. Vele kellett visszamennem Komáromba. Szegény mondta, hogy ő nem jön, elmegy haza, adjam oda neki a dokumentet. Akkor meg mi lesz velem? Papír nélkül nem maradhatok. Elkápnak a nyilasok, már ők voltak uralmon, és lelőnek valamelyik árokparton. Jobban egymáshoz voltunk kötve a vacak papír által, mintha összeláncoltak volna minket.

Még most jött a legszebb szám. Egy borzalmas találkozás. Állunk a szekszárdi vasútállomáson, kevereg a nagy, hülye tömeg. Figyeltem a beérkező vonatot, hátha jön api. Láttok az egyik kocsis lépcsőjén lekászálódni egy kopottas bőrkabátost. Megismertem a kabátot hátulról is. Apámé volt. Nem tudtam neki mást mondani: „Api, megszabadultam.”

(Folytatjuk)

Czikk Sándor nyugdíjas erdészrel való beszélgetés alapján följegyezte: Czákó Sándor

1989. június 17.

DÁTUM

3

Amíg egy fából kopjafa lesz a 301-es parcellában...

fotó: Bali János

Erdődi Gábor

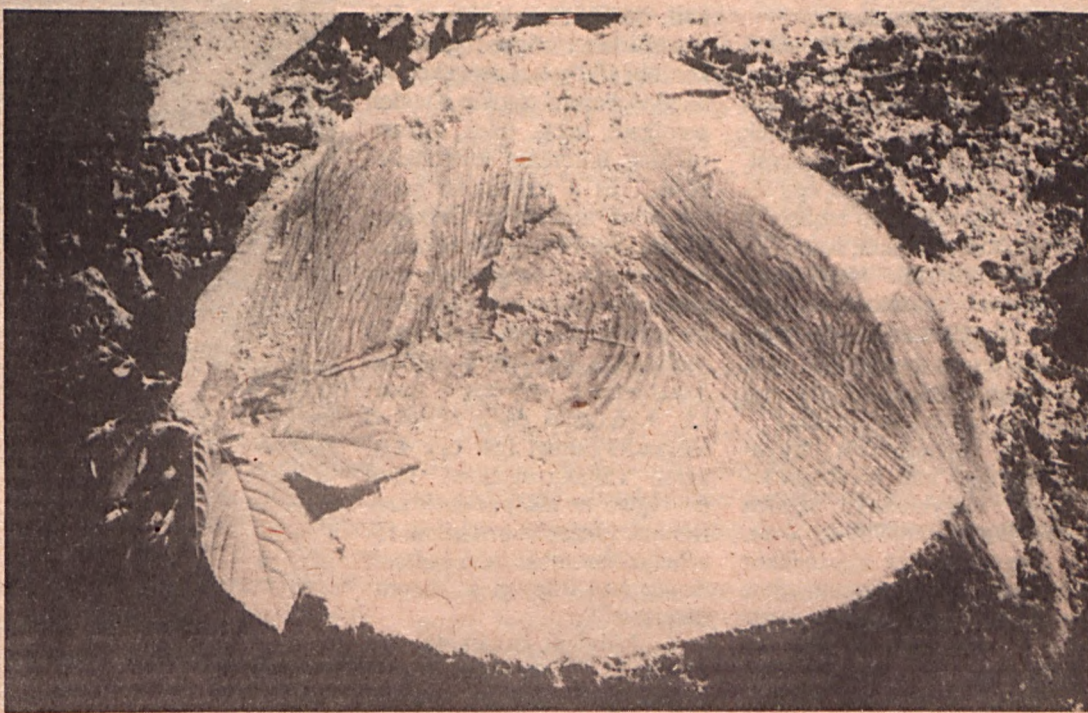
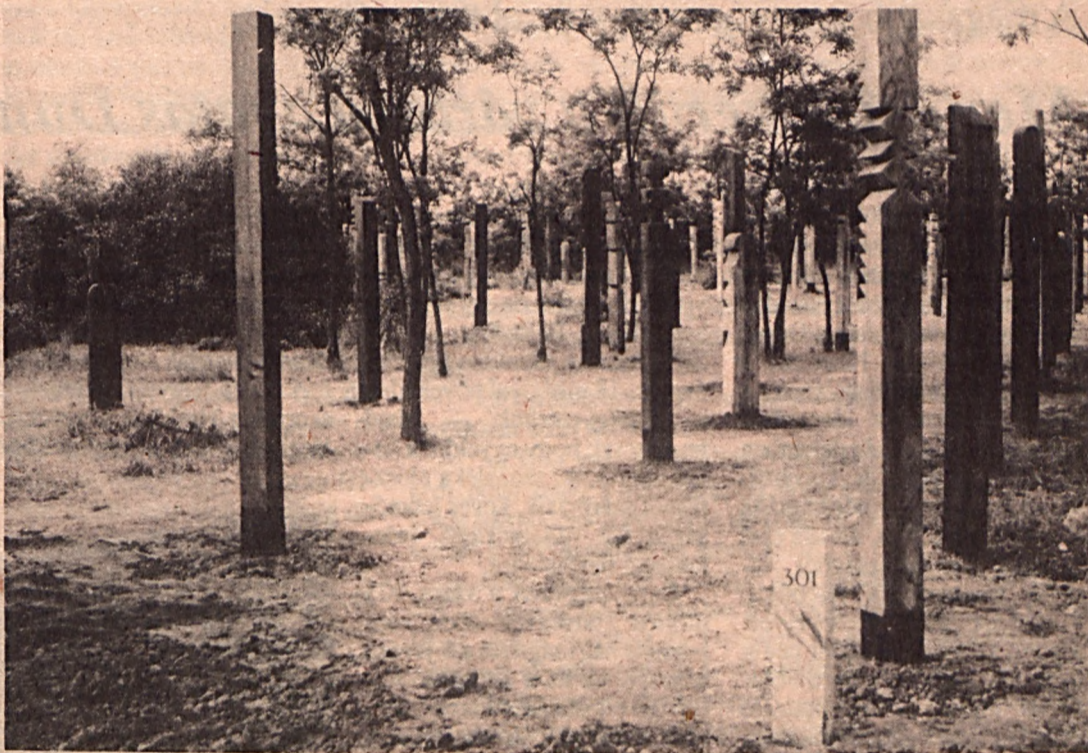
301.

kopjafák
állnak
vigyázzban

őriznek
csontot
és álmat

tartanak
történ
a gyászban

döbbenve
dermedt
világot

A Szekszárd—Paksi

Vízitársulat

eladásra kínál

DH—41 hidraulikus kotrókat.

A gépek kora: 4 év

Megtekinthetők: Szekszárd, Bogyiszlói u. 1.
alatti telepünkön.

Felvilágosítást a 74/15-911 telefonon
és a 14343-as telexen Kalocsai Endre ad.

Hirdessen

a DÁTUMban!

Négy megyében és Budapesten olvashatják
adás-vételi, családi és más jellegű apróhirdetéseit.

Magánszemélyek, kisvállalkozók, szervezetek, vállalatok részére
nagyon előnyös a DÁTUM, mert három napon belül
megjelentetjük hirdetéseiket, melyeket a Magyar Hirdető
Tolna, Somogy, Baranya és Fejér megyei kirendeltségein,
vagy Budapesten adhatnak fel.

*Első a DÁTUM, kettőn áll a vásár, három az átfutási nap,
négy a megye, ahol terjesztjük hirdetéseiket. Plusz Budapest!*

A Dombóvári Építőipari és Szerelőipari Kisszövetkezet

rövid határidővel vállalja közületek,
vállalatok, magánszemélyek részére,
fűtésszerelő-, vízvezetékszerelő-, lakatos-,
kőművesmunkák kivitelezését.

*Várjuk megrendelőink megbízását
központi irodánkban*

Dombóvár, Berzsenyi u. 31. alatt.

Telefon: 74/66-426

MAGYAROK

*Irodalmi, kulturális, tudományos folyóirat.
Kiadja a Babits Kiadó, megjelenik havonta.
Az első és egyedülálló olyan magyar periodika,
amely összekötő kapocs a külföldön élő
és a belföldi magyarok között.*

A külföldi értékesítés mellett belföldön is kapható.

Megrendelhető a Babits Kiadónál
(7100 Szekszárd, Bajcsy-Zs. u. 7.)

és a postahivatalokban, megvásárolható a hírlapárusoknál.

A múlt tanít és kötelez

Vásárhelyi Miklós beszéde

Pontban 12 óra 30 perckor harangzúgás adta hírvil az ország népének a gyászszertartás kezdetét. Országszerte a városokban és a falvakban leállt a közlekedés, megszűntek az autódudák, a gyárak kürtjei. A kegyeletadók — a Történelmi Igazságtétel Bizottsága és a hozzátartozók felhívásának eleget téve — egyperces néma gyásszal emlékeztek a mártírokra.

A Hősök terén elhangzott a Himnusz, majd — magnószalagról — Nagy Imre 1956. október 30-án elhangzott szavai töltötték be a teret: „Magyar Testvéreim! Hazafiak! Hazánk hű polgárai! Ó rizzétek meg a forradalom vívmányait, minden erővel biztosítsátok a rendet, állítsátok helyre a bizalmat. Ne folyjék testvérvér hazánkban!”

Ezután Vásárhelyi Miklós, a TIB elnöke lépett a mikrofonhoz, hogy elmondja búcsúbeszédét.

Az imént hallottuk Nagy Imre szavait, amelyekkel 33 esztendővel ezelőtt a forradalom viharában fordult az országhoz. S a megszólítottak, honfitársai hallgattak rá. Elnémultak a fegyverek, nem folyt többé testvér-vér, helyreállt a rend, elindult a megbékélés és a demokratikus átalakulás folyamata. Megőriztük a forradalom vívmányait, s a jövőt kezdtük alakítani. A világ csodálattal fi-

gyelt Magyarországra. A magyar név történelmünk során soha nem csillogott oly fényesen, mint az 1956-os forradalom napjaiban. A brutális külső beavatkozás eltiporta a forradalmat, véget vetett törekvéseinknek, reményeinknek, de nem olthatta ki 1956 és a fordulat jelképévé lett Nagy Imre emlékét.

Nagy Imre több volt mint politikus; nagyvonalú és bölcs államférfinak bizonyult a legválságosabb órákban. Munka-

társaival együtt, a koalíciós kormányra és a közvélemény józan többségére támaszkodva átvezette az országot a véres konfrontációból a politikai megoldás, a békés kibontakozás útjára. Történelmi küldetése teljesítésében az ország törvényes miniszterelnökének felbecsülhetetlen segítségére voltak a vele mártírhálalt halt harcostársai, Gimes Miklós újságíró, Losonczy Géza államminiszter, Maléter Pál honvédelmi miniszter, Szilágyi Jó-

zsef, a kabinetiroda vezetője és az ismeretlen felkelők, harcosok, áldozatok ezrei, kiknek történelmi szerepére egy jelképes kóporsó emlékeztet. Előttük és az 1956. november 4. utáni megtorlás minden áldozata előtt fejezzük most ki egy nemzet tiszteletét és háláját.

Kegyeleti szertartásra gyűltünk össze. Nem hivatalos aktusra, hanem a hozzátartozók, barátok, a család utolsó búcsújárja. És íme, most itt gyászol a család: százezrek ezen a téren

Hétfői számunkból megtudhatják, hogy kik javasolják a lezüllött munkahelyi erkölcs megtisztítását.

és milliók szerte az országban. Az egész ország. Magyarországon. Minden magyar itt a hazában, túl a határokon és szét-szórva a világban. E nagy család tagjai egymásra találnak a végtisztesség felemelő óráiban. Ne engedjük el többé egymás kezét! Mert óriási feladat áll előttünk.

Nagy Imre üzenete ma idősebb, mint valaha volt. Csak a különbözőképpen gondolkodók és cselekvők kölcsönös türelme és engedékenysége, az előlegezett bizalom szellemében ragadhatjuk meg a kivételes, biztató lehetőségét, csak így biztosíthatjuk a békés átmenetet egy európai, korszerű, szabad és demokratikus társadalomba. A múlt tanít és kötelez. Ne maradjunk a szavaknál. Né ígérgezzünk, ne fogadkozzunk! Hisz 33 esztendeje éppen erről a térről indultunk el Nagy Imrével a szöszegés és árulás áldozataiként kálváriájuk utolsó stációjára, miután alig né-

hány héttel korábban a Rajk-temetésen ünnepélyes fogadalom hangzott el, hogy ilyen szörnyűség soha többé nem fordulhat elő.

A gyász és a visszaemlékezés szívszorító perceiben a társadalom kész a megbékélésre, mert így kívánja az ország érdeke, és mert ezzel fejezi ki tiszteletét Nagy Imre és mártírtársai iránt. De a békés magyar nem felejt, és türelmetlen meg nyugtalan is. Tettekre vár, gyors, határozott cselekvést kíván. Szabad hazát, jogállamot, tisztességes megélhetést. Olyan demokratikus, szociális, igazságos és törvényes társadalmat, amelyet a felkelt nép 1956 októberében megálmodott, és amely valóban az intézményes rend és a béke országává lesz.

Ismét sorsfordulóhoz érkezünk. A hősi halál évfordulóján támasszuk fel a mártírok szellemi hagyatékát. S így zárjunk le végleg egy keserves korszakot, hogy új fejezet nyíljon nemzetünk történelmében.

A nemzeti gyász napján

(folytatás az 1. oldalról)

Az üzenet felhívja az ország lakosságát, tartson nemzeti gyászt e napon, adja meg a végtisztességet 1956 mártírjainak, tartózkodjon minden, a nap szelleméhez méltatlan politikai tüntetéstől, utcai demonstrációtól és konfliktustól. Szólj arról is, hogy fekete és nemzeti színű zászlók jelzik az országos gyászt, egy tragikus korszak temetésének napját, valamint a nemzet képességét egy új korszak megnyitására.

A felravatalozott kóporsók mellett a mártírok egykori vádlott-társai, valamint hozzátartozói váltották egymást a díszórásban. A mártírok emléke előtt tisztelgők hosszú sorban két órán át vonultak el néma főhajtással a ravatal előtt, virággal borítva a lépcsősorokat. Elhozták csokraikat Budapest, a vidéki városok, falvak lakosai, társadalmi szervezetek, intézmények, vállalatok dolgozói, a külhonban élő magyarság képviselői. A koszorúzóknak között voltak a Hazafias Népfővezető, s „Székelyföld” feliratú tábla alatt gyülekezve lerótták kegyeletüket a ravatalnál a hazánkban menedéket talált romániai magyarság küldöttei is.

A gyászszertartás első szakaszának vége felé járva — 11 órakor — már csaknem 130 ezres tisztelgő sokaság népesítette be a Hősök terét és környékét.

Tizenegy óra után néhány perccel kezdődött meg a protokolláris koszorúzás. Elsőként Nagy Imre szülővárosa, Kaposvár polgárai nevében helyezték el a kegyelet koszorúit. Az Országgyűlés nevében Szűrös Mátyás róta le kegyeletét a kóporsók előtt. A kormány nevé-

ben Németh Miklós miniszterelnök, Pozsgay Imre államminiszter és Medgyessy Péter miniszterelnök-helyettes koszorúzott. Ezt követően — a protokolláris koszorúzás ideje alatt — Nagy Imre kóporsójánál Szűrös Mátyás, Németh Miklós, Pozsgay Imre és Medgyessy Péter váltotta fel a díszőrséget, míg az ismeretlen forradalmár kóporsója mellett a koszorúzó országgyűlési képviselők tisztelegtek díszőrségben.

A megemlékezések folytatásaként a magyarországi egyházak és felekezetek képviselői hajtottak fejet a ravatalnál: Paskai László bíboros, prímás-érsek, Kocsis Elemér püspök, Nagy Gyula püspök-elnök, Huszti János püspök, Berki Feriz esperes adminisztrátor és Schöner Alfréd főrabbi helyezte el az emlékezés és a kegyelet koszorúit.

Ezután a hazai diplomáciai testületek képviselői koszorúztak. A Budapestre akkreditált diplomaták nevében José Pablo Morán Val, a Perui Köztársaság, Rudolf Sova, a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság, Luis de la Torre de Andrés, a Spanyol Királyság és Mark Palmer, az Amerikai Egyesült Államok budapesti nagykövetei helyezték el koszorúikat. Ők rótták le egyúttal kegyeletüket az argentin az ausztrál, a dán, az ecuadori, a finn, a francia, a görög, a holland, az indiai, az indonéz, a japán, a kanadai, a marokkói, az angol, az NSZK, a norvég, az olasz, az osztrák, a pakisztáni, a portugál, a svájci, a svéd, a török, a thaiföldi, a venezuelai nagykövetségek, valamint az izraeli érdekképviselet nevében is.

A koszorúzókon kívül a gyászszertartáson részt vettek — Albánia, Kína, a Koreai NDK és Románia kivételével — a szocialista országok Budapestre akkreditált diplomáciai képviselőiteinek vezetői, illetve tagjai is.

Elhelyezte a ravatalnál koszorúját a Politikai Foglyok

Szövetsége, a magyarországi és az amerikai Recski Szövetség, az egykori munkástanácsok képviselői, a Magyar Tudományos Akadémia, a Magyar Írók Szövetsége, a Történelmi Igazságtétel Bizottsága, továbbá a hazai pártok és társaságok képviselői, valamint számos külföldi szervezet küldöttei, akik szintén osztoztak nemzetünk gyászában.

A Dátum Lap- és Könyvkiadó Rt. napilapja. Főszerkesztő Bába Iván. Főszerkesztő-helyettesek: Eördögh Bertalan és dr. Töttös Gábor. Külföldi tudósítók: Szalai Attila (Varsó), Zirkuli Péter (Párizs) és Vig József (Torontó). Munkatársak: Bálint György, dr. Böröcz István, Czákó Sándor, Gadó György, Kapfinger András, Györfly Árpád, Mátay Mónika, Mészáros Tamás, Tamási János, dr. Tóth Edit, Veress Éva, V. Horváth Mária, Wágner Dezső. Kiadja a Dátum Lap- és Könyvkiadó Rt. Felelős kiadó: Földi István ügyvezető igazgató. Szedés és tördelés: Babits Kiadó. Felelős vezető: dr. Károly István. Szerkesztőség és kiadóhivatal: 7100 Szekszárd, Bajcsy-Zsilinszky u. 7. Tel.: 16-277. Nyomja a Szekszárdi Nyomda Vállalat. Szekszárd, Széchenyi u. 46. Tel.: 11-422. Felelős vezető: Benizs Sándor igazgató. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármelyik hírlapkézbesítő postahivatalnál, a kézbesítőnél, a kézbesítőnél, a Posta hírlapüzleteiben és a hírlapelőfizetési és lapellátási irodáknál (HELIR), Budapest XIII., Lehel u. 10/A. 1900. közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámmal. Előfizetési díj egy hónapra 115,— Ft, negyedévre 345,— Ft, fél évre 690,— Ft, egy évre 1.380,— Ft. Indexszám: III/PNL/31/TO/1989 ISSN szám: 0864-9170